

KOMMUNALT NÆRVÆR

– rapport fra et lokalcenter

Af Søren W. Nielsen

Med afsæt i erfaringerne fra byudvalgsarbejdet belyser denne artikel¹⁾, hvordan de boligsociale ledetråde er blevet omsat i forbindelse med etableringen af et lokalcenter i den almene bebyggelse Taastrupgård, Høje Taastrup Kommune. Ud af det decentrale forsøgsprojekt er der vokset en ny type kommunal organisation og praksis i boligområdet, hvor koordinaterne er helhedsorienteret administration, netværksstyring, familierådslagning og social kapitaldannelse.

Foto: Jens Wøllesen

BOLIGSOCIALE ERFARINGER

Et resume af erfaringerne fra byudvalgsarbejdet i belastede boligområder i Danmark, 1993-1998, indeholder tre særligt vigtige ledetråde, nemlig helhedsorienterede indsatser, borgerinddragelse og partnerskaber mellem offentlige og private aktører (Munk, 2001:8).

Helhedsorientering fokuserer på, at boligproblemer i reglen ikke kan anskues isoleret fra andre problemer, som f.eks. arbejdsløshed, mistrivsel i skolen og dårlig sundhedstilstand (Ejrnæs et.al., 2002:33-39). Med helhedsorienteringen fik de boligsociale aktører et redskab til at analysere problemerne ud fra en mere horisontal vinkel, hvor lokale initiativer og kræfter kunne mobiliseres med henblik på at forandre den sociale virkelighed (Glerup, 2001:11-12).

Borgerinddragelse betyder at beboerne involveres i forskellige planlægnings- og beslutningsprocesser (Andersen et.al., 2003:14-17). Der er mange grader af borgerinddragelse, men to centrale faktorer er ofte gennemgående, dels at styrke beboernes handlekraft og dels at give beboerne maksimal indflydelse på beslutninger, der handler om deres egen livssituation (Sandbæk I Larsen, 2002:71).

Privat-offentlige partnerskaber går ud på, at partnerne – eksempelvis en afdelingsbestyrelse, ejendomsadministration og kommunal forvaltning – organisatorisk lægger ressourcerne sammen for at udføre og koordinere bestemte boligsociale aktiviteter. Partnerskaberne har medvirket til at udløse nye energier og aktiviteter i lokalsamfundet samtidig med at de er tillidsskabende og bibringer deltagerne indflydelse (Gamst, 1997:219-220).

Byudvalgsarbejdet blev i slutningen af 1990'erne afviklet planmæssigt (Andersen, 1999), men havde aflejret sin bypolitiske dagsorden i de almene boligområdets hverdagsliv og projektdiskurs. For den kommunale forvaltning medførte det en fordring om forandring; en slags veksler, hvis indfrielse krævede udmøntning af de værdier og metoder, som byudvalgsarbejdet havde skabt efterspørgsel på i de belastede boligområder. Med andre ord havde erfaringerne fra byudvalgsarbejdet tematiseret decentral udvikling med hel-

hedsorientering, borgerinddragelse og partnerskab som omdrejningspunkter. Men det vigtige spørgsmål om, hvordan disse tre punkter skulle udformes og anvendes af det kommunale forvaltningsapparat stod ubesvaret.

ETABLERING AF TAASTRUPGÅRD LOKALCENTER

For at øge afkastet af Høje-Taastrup kommunes specifikke investering på det boligsociale område blev der i foråret 2003 taget politisk initiativ til udarbejdelse af et forsøgsprojekt, hvor den traditionelle forvaltningsstruktur skulle erstattes af en ny helhedsorienteret administrationsmodel. Initiativet blev taget på borgmesterplan, og intentionen var at videreudvikle indsatsen for at bryde den negative udviklingsspiral i et af kommunens store almenboligområder, Taastrupgård.

Bebyggelsen har 2600 beboere og er præget af en sammensmeltning af social og økonomisk sårbarhed blandt de mest udsatte, bl.a. misbrugere, nedslidte, resourcesvage og langtidsledige. Sårbarheden er imidlertid ikke det eneste karakteristika, der præger bebyggelsen. Andre beboere er helt selvforsørgende og klarer sig godt uden hjælp fra det offentlige²⁾. Ligeledes har Taastrupgård et væld af beboerklubber, en velorganiseret afdelingsbestyrelse og nyder godt af et stærkt socialt engagement fra boligselskabets side³⁾.

I tråd med den boligsociale filosofi kan man sige, at Taastrupgård periodevist har udgjort et problem for den offentlige orden, f.eks. havde nedbrændingen af en ungdomsklub og angreb på politi og brandvæsen besværliggjort myndighedernes tilstedeværelse i boligområdet. Tilstanden blev forværret af nogle få unge med anden etnisk baggrund end dansk, som skabte utryghed rundt omkring i bebyggelsen. Det er måske på grund af demokratiets særegne karakter, at de kommunalpolitiske beslutningstagere ikke udelukkende overvejede at angribe problemet med mere politi og overvågning, men valgte at oprette et lokalcenter der, i et analytisk perspektiv, skulle autorisere:

At løsningen af et sådant problem nødvendigvis må frembringe et politisk fremskridt. Ved politisk fremskridt forstår man netop ethvert tiltag, der tillader at overskride den simple magtudøvelse til fordel for en udvidelse af rummet for den kollektive handling og den offentlige debat

(Donzelot og Estebe, 1998:291).

På baggrund af den boligsociale disposition til at sammentænke problemløsning og politiske fremskridt, mener jeg etableringen af lokalcentret kan opfattes som et tiltag, der har til formål at styrke samarbejdet med beboerne (den kollektive handling), og åbne et rum i boligområdet, hvor meningsudvekslinger og forhandlinger kan finde sted (den offentlige debat).

Det strategiske forvaltningsspil, der fulgte i kølvandet på lokalcenterinitiativet, var toledet. For det første gik det ud på at skabe en tværfaglig enhed, hvor forskellige forvaltninger på rådhuset afgav arbejdsopgaver og bidrog med medarbejdere. Den ændring af organisationen kunne have været druknet i bureaukratiske modstands- og afværgeteknikker, men initiativet blev accepteret og støttet af de implicerede parter på grund af det politiske pres og omstillingsparathed i administrationen. For det andet skulle udspillet give det nye tiltag en egenlogik, der på en og samme tid modvirkede et negativt kredsløb i boligområdet og rekonstruerede kommunens nærvær og service over for beboerne.

Konkret fik en arbejdsgruppe i administrationen til opgave at bygge videre på den decentrale familiecenterstruktur i bebyggelsen, også kaldet Rød Bue. Oprindeligt var Buen oprettet som led i at kommunen blev opdelt i distrikter, og betjente et større område end Taastrupgård. Inden for distriktet havde Buen arbejdet i boligområdet i en årrække, og havde udført et pionerarbejde på børne- og ungeområdet. Med det erfaringsgrundlag i baghovedet startede arbejdsgruppen en selvrefleksiv proces, hvorigennem forvaltningen forholdt sig kritisk til sin egen rolle for på den måde at tilnærme sig den nye utopi. Selvrefleksionen resulterede i en motivering til organisatorisk videreudvikling: Hidtil havde Buen varetaget børne- og ungesagerne i et

større distrikt, herunder Taastrupgård, hvilket stemte godt overens med en decentral forvaltningsrationalitet. Men organisationsformen var ikke tilstrækkelig afgrænset og helhedsorienteret, bl.a. var der brug for at koncentrere indsatsen i boligområdet og opbygge en forvaltning, der rummede alle familiemedlemmer, børn såvel som voksne. Således kunne lokalcentret bygge videre på nogle af de grundstenen, der allerede var lagt i boligområdet, og radikalisere det socialpolitiske formål.

I forhold til organisationsstrukturen blev det besluttet, at lokalcentret skulle ledes af en bestyrelse bestående af direktionen og byrådets økonomiudvalg med borgmesteren som formand. Dermed blev der tilvejebragt en kort beslutningskæde med direkte forbindelse til de kommunalpolitiske og administrative beslutningstager. Organisationen består i hovedsagen af fire ansvarsområder med sagsbehandling, beboerservice, sundhedspleje og kriminalpræventivt arbejde. Hertil kommer en række ad hoc arbejdsopgaver, der ikke var indskrevet i projektet fra begyndelsen, f.eks. virker lokalcentret som akutvagt for beboere, der er kommet i nød på grund af uforudsete sociale begivenheder.

Lokalcentret fik plads i underetagen af en boligblok, hvor de små, utidssvarende 1-værelses lejligheder var blevet nedlagt. Lokalerne havde stået mere eller mindre ubrugt, men gav nu husrum til lokalcentrets kvikservice, fælleskontor, mødelokaler, frokoststue osv. Fysisk blev lokalcentret tænkt ind i den renovering, som Taastrupgård gennemgår, så organisationen kom til at ligge tæt på bebyggelsens nye centrum, Byens Plads, hvor også ejendomskontoret og boligrådgivningen blev placeret. Som man kan ane flyttede lokalcentret ind i "hjertet" af boligområdet. Den kommunale administration kom til at dele virkelighed med beboerne ved at blive en del af bebyggelsen; det sted hvor beboerne ikke alene sover og spiser og sender deres børn ud at lege, men hvor de også udvikler deres omgang med andre mennesker og praktiserer bestemte normer og værdier. Hvis man vil forstå det særlige ved Taastrupgård Lokalcenter, er integrationen af administrative strukturer og stedbundne

socialiseringsfaktorer bestemt ikke uden betydning.

Før starten af lokalcentret var nogle af socialarbejderne⁴⁾ betænkelige ved at flytte til Taastrupgård. De følte, at de skulle forlade en relativ tryk tilværelse på Rådhuset, og overgå til det de opfattede som et utrygt hverdagsliv i boligområdet. Utrygheden for bander og vold i Taastrupgård viste sig dog at være delvist begrundet i en fordomsfuld virkelighedsopfattelse. For det første var opfattelsen præget af enkeltstående, traumatiske hændelser med beboere fra Taastrupgård, episoder der levede videre i socialarbejdernes kollektive hukommelse som repræsentative for bebyggelsens hverdagsliv. For det andet havde opfattelsen fået næring i medierne, der i årevis havde fokuseret på bebyggelsens spændinger og konflikter, mens dagligdagens mere befordrende og fredeligere sameksistens ikke påkaldte sig samme overskrifter og salgstal.

I forbindelse med en intern hvervekampagne, som jeg organiserede på Rådhuset, blev den medieskabte myte udsat for en konkurrerende organisationsmyte, hvor med lokalcentrets kommende socialarbejdere kunne begrunde udflytningen til lokalcentret. Den konkurrerende myte opridsede et mulighedsfelt, f.eks. muligheden for at skabe et tæt samarbejde med beboerne, muligheden for at se på deres styrker i stedet for svagheder og muligheden for at afprøve nye metoder i det sociale arbejde. Efterhånden som den nye organisationsmyte blev debatteret og udbredt samlede en gruppe socialarbejdere, der gav hinanden håndslag på at indlede ritet fra traditionel sagsbehandling til nye arbejdsmåder i lokalcentret.

Udover formuleringen af en idealforestilling om det sociale arbejdes potentialer i Taastrupgård, kunne etableringen af lokalcentret ikke være foregået uden et tæt samarbejde med en række ikke-kommunale, boligsociale aktører. Afdelingsbestyrelsen i Taastrupgård, boligselskabet AKB, ejendomslederen og boligrådgiveren var alle rede til at deltage i eksperimentet, og var på forskellig vis involveret i lokalcentrets udformning fra tegnebræt til indflytning. Et samspil af flere faktorer under-

byggede tilliden til det udvidede samarbejde. Afdelingsbestyrelsen havde allerede år forinden ytret ønske om at få oprettet et minirådhus i boligområdet. For dem kom det kommunale system nærmest halsende bagefter for at gennemføre noget bestyrelsen allerede havde indset nødvendigheden af. For AKB var det sociale ansvar en integreret del af boligselskabets virksomhedsprofil, og hævdelsen af dette ansvar kom til udtryk i støtten til etablering af lokalcentret. Ejendomslederen og boligrådgivningen i Taastrupgård havde deltaget meget aktivt i byudvalgsarbejdet, og havde i løbet af perioden vist sig som faste og innovative samarbejdspartnere i det for-grenede boligsociale netværk.

HELHEDSORIENTERET ADMINISTRATION I PRAKSIS

Helhedsorienteret administration bliver tit betegnet som "en enhedsforvaltning orienteret mod borgeren" (Andersen et.al., 2003:54), hvilket indebærer korte kommandoveje og en høj grad af delegation. Enhedsforvaltningen refererer til en decentral administration, som bl.a. indebærer større folkelig deltagelse, lydhørhed over for borgernes behov og legitimitet på grund af beslutningernes lokale karakter (Heywood, 1997:123). Den flade struktur i lokalcentret og uddelegeringen af kompetence til at udføre socialt arbejde i boligområdet stemmer overens med disse principper. Men decentraliseringen er ikke i sig selv nok til at modvirke en opsplittet sagsbehandling, der deler beboernes virkelighed op i kasser. Den fremmer heller ikke per automatik en kompetence-opbygning, hvor forskellige fagområder integreres i sagsbehandlerens praksis. Den forvaltningsmæssige fornyelse i lokalcentret krævede derfor mere dybtgående forandringer, der fik indflydelse på registrering af beboerne såvel som selve sagsbehandlingens karakter.

En af præmisserne for lokalcentrets forvaltningspraksis blev husstanden som administrativ kategori. Med familiekategorien kunne lokalcentret fremdrage en enhed til modtagelse af offentlige midler, samti-

dig med at familien objektivt fungerede som sfæren for beboernes biologiske og sociale reproduktion. Imidlertid er kommunal registrering ikke gearet til at begribe helheden i familielivet. Hver enkelt borger er registreret efter personnummer, og det gjaldt også beboerne i Taastrupgård. Registreringsformen betyder at der ikke er systematisk overblik over husstandens medlemmer og problematikker, da individerne via personnummeret kan være registreret i flere systemer i forskellige fagforvaltninger.

At praktisere helhedsorientering medførte derfor en ændret registreringsmåde, hvor beboeren blev opført efter husstandens adresse. Denne tilsyneladende enkle operation, hvis formål var at gøre familien synlig som enhed, viste sig at være ret kompliceret. I enhver kommune findes diverse fagsystemer, og det var indgrebet i disse kommunale nervetråde, der viste sig både nødvendigt og slet ikke så ligetil. At knytte husstandens medlemmer sammen på tværs af systemer, der havde adskilt dem, krævede betydelige computer- og databearbejdningstjenester, før opgaven var fuldført.

Hvis introduktionen af den nye registreringsmetode anskues som en indstiftelses-handling, kan man sige, at handlingen havde en umiddelbar teknisk effekt, der i første instans bekræftede familieidentiteten, og i anden instans gav socialarbejderen et helhedsorienteret pc-redskab, der bekræftede selve socialarbejdets lange historie, hvor stat og kommune gennem sine apparater er til stede i familiemæssige forhold, og gør dem til et offentligt anliggende (Bourdieu, 1997:146).

På basis af husstandsregistreringen kunne lokalcentret også udføre en anden ændring. Den omfattede en geografisk opdeling af bebyggelsen i mindre enheder, kaldet nabolag. Opdelingen gjorde lokalcentret i stand til at afgrænse et nabolag bestående af f.eks. 12 opgange i en boligblok, som en og kun en sagsbehandler fik ansvaret for. Den geografiske opdeling af Taastrupgård tjente som sådan et administrativt formål, samtidig med at det gav lokalcentret overblik, og med tiden vil give den enkelte socialarbejder nøje kendskab

til sit nabolag og dets livshistorier. Den rumlige afgrænsning indeholder ikke blot en administrativ nøgle, men også muligheden for at opbygge lokal viden om beboerne. I et negativt scenarium kan denne viden medføre øget social kontrol. Den fare vil altid være til stede, når den kommunale administration flytter ind i boligområdet, hvilket vi bør være opmærksomme på. I et positivt scenarium betyder det større indsigt i nabolagets sammensætning og hensyntagen til de specielle biografier og forhold der præger familielivet, hvilket kan medvirke til forståelse og konsensus.

Hvis helhedsorientering endvidere skulle få indflydelse på den socialfaglige håndtering af sagerne i lokalcentret, måtte tilgangen føre til en revision af den opsplittede arbejdsmåde, der præger sagsbehandlingen i de fleste fagforvaltninger. Allerede Weber var opmærksom på det "bureaukratiske jernbur", der blev udviklet i takt med den specialiserede arbejdsdeling, hvorpå administrationen af det moderne samfunds sociale og økonomiske orden blev grundlagt (Giddens, 1995:47). I stedet for at tage fagspecialiseringen for givet, og uden helt at kunne undgå dens effekt⁵⁾, stillede lokalcentret nu spørgsmål ved måden at opdele beboernes virkelighed på, og forsøgte at organisere arbejdet anderledes.

For at tilgodese familiernes virkelighed var det nødvendigt at skabe et enstrengt system, hvor man kunne integrere forskellige faglige redskaber og opfattelser. I konsekvens heraf indførte lokalcentret flerfaglig sagsbehandling (Ejrnæs et.al., 2002:341). Det betyder, at en socialarbejder har ansvaret for næsten alle typer sager i en husstand. På mange måder indikerer det en tilbagevenden til værdierne i tidligere tiders socialarbejde, hvor specialiseringen endnu ikke var slået helt igennem, og hvor socialarbejderens vurderinger og løsninger byggede på indgående kendskab til menneskene i lokalsamfundet. På den anden side betyder flerfaglighed i vore dage, at socialarbejderen skal mestre en stor, og i forvejen nærmest uoverskuelig lovsamling samt være ovenud fleksibel i forbindelse med sammensatte problemer for at undgå bureaukratisk stiv-

hed. Socialarbejderen bliver en slags generalist, der søger informationer om regler og bestemmelser i stedet for at lagre en begrænset stofmængde som paratviden. Samtidig skal socialarbejderen trække på socialarbejdets værdisæt og normer, herunder traditionen for en velanstændig sagsbehandling, og sikre at beboeren opnår retssikkerhed inden for alle berørte fagområder.

Den flerfaglige arbejdsmåde er bestemt ikke let, og befinder sig endnu på et forsøgsvist stadium. Den midlertidige søgen og usikkerhed, som den flerfaglige tilgang har medført, blandt socialarbejderne i lokalcentret, er forventelig. En flerfaglig praksis udfordrer indgroede vaner. Den omgør socialarbejderens foruddannede selvtillid og selvbevidsthed, og kræver at den tavse viden, som førhen var indlejret i sagsbehandlingens praksis, nu gøres eksplícit og tilgængelig for andre, da holdarbejde er en betingelse for at virkeliggøre flerfagligheden. Indtil det er sket, vil lokalcentret skulle gennemløbe en fase, hvor den tavse viden oversættes til nyvunden, kollektiv viden, og som sådan igen vender tilbage, som indlært tavs viden (Sennett, 2003:274-275).

Tilegnelsen af flerfaglighed kræver accept af en læringsproces med fejl og forsøg samt konstant opkvalificering i form af efteruddannelse, deltagelse i studiekredse og tilknytning til større faglige miljøer. Frem for alt kræver flerfagligheden udviklingen af en professionsetik, hvor man ikke henviser til en afgrænset, forudlært kompetence til at tackle et delproblem. I stedet påbyder den nye etik, at forskellige ekspertiser inkorporeres i socialarbejderens habitus. Her trækker jeg på Bourdieus begrebsapparat, hvor det påpeges, at vi bærer rundt på socialt og historisk betingede "systemer af skemaer for opfattelse, tænkning og handling" (Bourdieu, 1998:16). Det er inkorporeringen af det flerfaglige skema, en kognitiv tilstand bestemt af de strukturer lokalcentret udfolder, der gør socialarbejderen i stand til at sammentænke og mestre professionens redskaber og områder. Flerfagligheden vil øge socialarbejderens handlemuligheder, fordi hun ikke behøver at henvise en bebo-

er, der søger om hjælp, til andre kommunale instanser, men selv – evt. i samråd med kollegaerne i fælleskontoret – kan bidrage til et større antal løsninger. Når den flerfaglige habitus bliver regelmæssig, dvs. reproduceres systematisk gennem oplæring forbundet med de erfaringer lokalcentret genererer, vil socialarbejderen opnå større fagligt og personligt udbytte af den relationsdannelse, der kendetegner det sociale arbejde, og som er afgørende for samarbejdet med beboerne.

NETVÆRKSSTYRING I BOLIGOMRÅDET

I sammenspillet med boligområdets parter udøver lokalcentret en netværksstyreform, der anerkender, at alle deltager i beslutningsprocesserne, og har forskellige ressourcer til at løse et problem. Netværkene antager forskellige former, og kan fungere relativt uafhængigt af hinanden. Strukturerne bygger på gensidig accept, og der er ikke nogen klar hierarkisk opbygning (Sehested, 2002:5). Netværksstyreform i boligområdet er et organisatorisk udtryk for et helhedsorienteret regime, hvor de relevante parter, på tværs af faglige baggrunde og institutionelle tilhørsforhold, inddrages i forvaltningen af bebyggelsens udvikling.

Et af de vigtige netværk i Taastrupgård har til formål at fremme boligsocial udvikling. Det består af boligrådgivningen, bebyggelsens arbejdsformidling, Jobexpres, ejendomsadministrationen og lokalcentret. Det boligsociale netværk koordinerer fælles fremstød, heriblandt beboer-konsultationer. En konsultation foregår ved, at netværket indkalder en beboerklub, eller en klynge af beboerklubber, til et møde, hvor parterne kan drøfte vidt forskellige emner af fælles interesse. f.eks. familierådslagning og renovering af badeværelser. I den første beboerkonsultation deltog to tyrkiske kvindegrupper med i alt 43 deltagere. Konsultationen bestod af en informa-

Foto: Thomas Olsen

tionsdel og en debatdel, hvor kvinderne kom med udmeldinger om institutionernes virke, og rejste de problemer og kritikpunkter, de fandt vigtige. Konsultationerne med Taastrupgårds godt og vel 25 beboerklubber, der repræsenterer over 500 beboere, foregår efter en rullende mødeplan, og sikrer at beboerne er informeret om nye aktiviteter samtidig med, at deltagernes meningstilkendegivelser fremmer den offentlige debat i boligområdet.

Styringen af det kriminalpræventive A-hold viser, hvordan det boligsociale netværk samarbejder på projektniveau. Formålet med projektet er at forbedre trygheden i Taastrupgård, og mindske kriminaliteten ved at motivere stærkt utilpassede unge mellem 17-25 år til at fravælge den kriminelle løbebane. Projektet har plads til max. 8 unge ad gangen. I projektet arbejdes der med de unges adfærd, på at stoppe misbrug, få afdraget gæld til det offentlige – alt sammen med udgangspunkt i den beskæftigelse som servicemedarbejder AKB tilbyder den unge. Målet er, at de unge efter deltagelse i projektet i ½-1 år, kan komme i ordinært arbejde på en virksomhed uden for Taastrupgård. A-holdets medarbejdere beskæftiger sig tillige med randgruppen omkring kernen af kriminelle unge, og har følgende en aktionsradius, der når mange af bebyggelsens udsatte børn og unge.

Procedurene omkring A-holdet illustrerer netværkets arbejdsfordeling. Boligrådgiveren leder en lokal visitationsgruppe, bestående af bl.a. kriminalpolitiet og kriminalforsorgen, der vurderer hver enkelt unges egnethed ud fra kriminalpræventive kriterier. Lokalcetret er bindeled til en ren kommunal visitationsgruppe, der vurderer den unges egnethed i forhold til gældende lovgivning. Kun når den unge har fået grønt lys fra begge instanser, starter vedkommende på A-holdet. Når den unge er indskrevet, overtager ejendomslederen ansvaret for samarbejdet mellem den unge og de øvrige ansatte på ejendomskontoret. Ejendomslederen er også ansvarlig for den daglige administration. Projektet har desuden to ansatte med socialpædagogisk baggrund. De udarbejder handleplaner, tager med til møder hos myndighederne, hjælper med at lave afbetalingsordninger på bøder, måler de unges udvikling osv. Lokalcetret administrerer udbetaling af refusion

til deltagerne på A-holdet, sørger for at reglerne overholdes og laver det nødvendige opfølgingsarbejde. Virksomhedskonsulenterne i bebyggelsens arbejdsformidling, Jobexpres, skaffer jobtilbud til de unge, når det bliver aktuelt i forbindelse med udslusning fra projektet.

Styringsmæssigt repræsenterer A-holdet en sammenvoksning af ejendomsledelse, boligrådgivning, Lokalcenter og Jobexpres. Der er ingen, der har absolut forrang i beslutningerne vedr. A-holdet, og alle parter er klar over, at konsensus er en betingelse for at videreføre projektet. Flere beslutningscentre er involveret, på tværs af offentlige og private grænser, hvilket har skabt en integrerende, i modsætning til ekskluderende, styreform. Afdelingsbestyrelsen i Taastrupgård udgør et folkevalgt beslutningscenter, som delegerer ansvar fra A-holdet til ejendomslederen og boligrådsgivningen. Byrådets folkevalgte udgør et andet beslutningscenter, der har indflydelse på styringen af A-holdet via de beføjelser, de uddelegerer til embedsværket. Den projektorienterede tilgang har afbureaukratiseret planlægnings- og gennemførelsesprocessen, og det brede engagement i projektet har medført en forankring i boligområdet, så støtteordningen, til de utilpassede unge, ikke anses for at være et rent kommunalt anliggende, men en fælles opgave.

Netværksstyringen er ikke problemfri, og udgør et spændingsfelt for forskellige hensyn og interesser. F.eks. er informationsudvekslingen i netværket intens, og sikrer, at parterne altid er opdaterede. Vidensdelingen medfører dog også en risiko i forhold til retssikkerheden for de unge beboere, der bliver udvekslet informationer om. Afvejningen af informationsudveksling og retssikkerhed foretages løbende, og har indtil videre sikret de unges interesser. Dilemmaet viser imidlertid en side ved netværksstyringen, der endnu ikke er skabt tilstrækkelig klarhed over; en afklaring der kunne finde sted i forbindelse med formuleringen af et sæt juridiske og etiske grundregler for netværksstyreform. Også samarbejdsrelationerne bliver til tider sat under pres. A-holdets aftalegrundlag er blevet revideret flere gange i

forbindelse med ny lovgivning og ændringer i finansieringskilderne, og det har krævet stor tålmodighed og mange forhandlinger at ajourføre aftalen. Alligevel har der eksisteret en kollektiv vilje til at oprettholde det unikke projekt, der kan rumme de utilpassede unge i boligområdet, og i nogle tilfælde normalisere deres tilværelse.

BEOERINDDRAGELSE I DET SOCIALE ARBEJDE

Lokalcentrets registrering af husstanden gav anledning til at konstruere familien som en platform for kollektiv handling, snarere end (sagsbe)handling med udgangspunkt i den individuelle beboer. Denne repræsentation fremstiller familien som et fællesskab:

Dette fællesskab udvikler en særlig oplevelse af tilhørsforhold, der omfatter følelsen af varighed, intimitet, gensidighed og forpligtende omsorg. Men fællesskabet hviler også på hverdagens almindelige præmisser. Her handler det om erhvervsarbejde, om huslige opgaver, om børnepasning og om kontakterne med de sociale netværk rundt omkring familien (Jørgensen, 1999:108).

Familiens placering i krydsfeltet mellem privatheden på den ene side, og hverdagspraksisser i det offentlige rum på den anden side kræver, at familielivet løbende justeres og forhandles på plads under omstændigheder, der indrammes af andre autoritetsrelationer og større samfundsmæssige arenaer. Familieforhold er altså ikke en given ting, men er bestemt af kræfter og interesser, der skal tilpasses og afstemmes med det omkringliggende samfund. Hvis man kobler de sociale og psykologiske aspekter til forhandlingssituationen medfører lokalcentrets familiefokus, at der skabes en indgang til familielivets offentlige plan (dvs. økonomi, arbejde, børnepasning osv.); som igen fører ind til det private plans fællesskab og rutiner og det personlige plans selvværd og følelsesmæssige forhold (Ibid.:109-128).

Med helhedsopfattelsen af familiens

sammenvævede planer og forhandlingssituation kunne lokalcentret sætte familiens autonomi på dagordenen i et normativt forsøg på at fremme selvforsørgelse og selvverd. Principielt forudsætter enhver form for autonomi sin modsætning, nemlig afhængighed, det være sig barnets afhængighed af forældrenes forsørgelse, de voksnes afhængighed af en fast lønindkomst eller hjælp fra det offentlige mv. Autonomien har, udover de materielle aspekter, også en psykologisk side, en slags psykologiens autonomi, der påbyder at institutioner og professionelle respekterer den sårbare beboers beslutnings- og handlefrihed (Sennett, 2003: 147-153).

For at styrke beboernes autonomi, både materielt og psykologisk, tog lokalcentret familierådslagning i brug. Familierådslagningen inddrager beboerne i udformningen af handleplaner til forbedring af deres livssituation. Rådslagningens procedure og metode beskrives som:

Familierådslagning er en beslutningsmodel med tydelige rammer og på forhånd definerede spørgsmål, hvor den udvidede familie i et privat rum tager stilling til hvilken støtte, der skal ydes fra det offentlige og/eller familien for at sikre barnet/den unges trivsel og udvikling. Forvaltningen godkender efterfølgende handleplanen og sikrer opfølgningen (Rasmussen og Hansen, 2002:12).

Gang på gang sættes familierådslagning i relation til børn og unge, men det er lokalcentrets opfattelse, at metoden bør bruges langt bredere, dvs. også i tilfælde, hvor det er de voksnes problemer, der står i centrum. Derudover har lokalcentret planlagt at bruge familierådslagning i forbindelse med problemløsning i familier med etnisk minoritetsbaggrund. I Danmark findes der ikke erfaringer på dette område, men beslutningsmodellen stammer oprindeligt fra New Zealand, hvor den blev skabt ved at genbruge den etniske gruppe Maoriernes normer og sædvane (Lupton og Nixon, 1999:53-69; Hassall, 1996:17-64). Derudover er familierådslagning blevet brugt i forskellige sammenhænge i multikulturelle samfund som Australien, USA, England

og Canada, så der er ikke grund til at antage, at metoden ikke kan gennemføres i familier der har en anden etnisk baggrund end dansk⁶⁾.

Familierådslagningen er opdelt i tre faser. Forberedelsesfasen indeholder en socialfaglig undersøgelse og afdækning af beslutningsbehovet. I denne fase tilbydes familien rådslagning og hvis familien accepterer tilbuddet, får de tildelt en samordner. Samordneren fungerer som neutral koordinator og optegner netværket og den udvidede familie, herunder nære venner, naboer og slægt. Rådslagningsfasen består af et møde med tre trin: 1) informationsdelen; 2) familiens private formulering af handleplanen; og 3) godkendelse af handleplanen. I opfølgningsfasen iværksætter familien og lokalcentret handleplanen, og socialarbejderen har ansvaret for den nødvendige opfølgning (Rasmussen og Hansen, 2002:13-14).

Man kan sige at familierådslagning skaber et partnerskab, hvis der opstår konstruktive og hensigtsmæssige relationer, hvor familien får mulighed for at formulere problemet og vælge løsningsstrategien i samarbejde med socialarbejderen, der på sin side deler ud af sin viden og adgang til ressourcer (Larsen, 2002:71). For at anskueliggøre, hvordan partnerskabet virker, vil jeg gå konkret til værks og eksemplificere tilgangen. Lokalcentret fik kontakt med en familie i Taastrupgård, som var tilflyttet fra en anden kommune. Fraflytningskommunen havde indgivet anmeldelse om fjernelse af familiens fire børn, og familien var efterfølgende flyttet for at undgå indgrebet. Da lokalcentret fik kendskab til situationen blev familiens forhold undersøgt, og socialarbejderen mente, at der egentlig var tale om nogle kærlige og omsorgsfulde forældre, der dog havde mistet grebet om renlighed og børnepleje. Derfor fik familien tilbudt en familierådslagning, og forældrene accepterede det efter nogen diskussion, da deres forhold til den kommunale myndighed var præget af mistænksomhed og mistillid.

I familierådslagningen deltog den udvidede familie, der foruden forældre og børn omfattede mosteren, farfar og farmor og en husven. Da repræsentanter fra skolen,

SFO, sundhedsplejen og lokalcentret havde fremlagt deres bekymringspunkter, forlod de professionelle lokalet, og den udvidede familie drøftede egenhændigt, hvordan problemet med børnene skulle løses. Den handleplan, familien kom frem til, indeholdt flere tiltag, f.eks. at farmoderen skulle hjælpe med rengøring og støtte moderen i hjemmet, at det ene af børnene skulle modtage lektiehjælp, og at familien havde brug for en større lejlighed, da et nyt barn var i vente. Lokalcentret godkendte handleplanen, og det ser ud til, at den virker efter hensigten. I stedet for tvangsfjernelse af børnene er de forblevet i det hjemlige fællesskab, og forholdet mellem familie og lokalcenter er i dag langt mere tillidsfuldt.

Gennemførelse af familierådslagningen i Taastrupgård, har styrket pågældende families autonomi i forhold til det offentlige ved, at lokalcentret afstod fra at definere, hvad familien havde brug for. Familien bidrog selv til beslutningen om, hvilke ressourcer der skulle stilles til rådighed, og det var deres medindflydelse på vilkårene for kommunens hjælp, der gav familiemedlemmerne status som kompetente medspillere og eksperter i deres egen livshistorie. Familierådslagningen kan selvfølgelig ikke løse problemerne i enhver familie, og der er tilfælde, hvor en rådslagning ikke kan gennemføres. Det er også værd at bemærke, at familierådslagning er en reguleringsform, der ikke ophæver alle eksisterende hierarkier og uligheder. Men metoden er en måde at demokratisere det sociale arbejde på. Den er en begrebslig og praktisk påpegning af, at respekt for beboernes forståelseshorisont medvirker til at opbygge en fælles social arkitektur, der fungerer som modvægt til sårbarheden i lokalsamfundet, herunder følelsen af at være sat under administration.

Lokalcentret indhøster i øjeblikket de første erfaringer med familierådslagning. Det tager tid før den bagvedliggende tankegang om beboernes myndiggørelse sætter sig igennem i en travl arbejdsdag, der tit koloniseres af administrative rutineopgaver. Den socialpolitiske retning er imidlertid fastsat. I lokalcentrets virksomhedsplan indgår gennemførelse af familieråd-

slagning som en central målsætning. Med hjælp fra Den Sociale Højskole i Esbjerg og erfarne sagsbehandlere fra andre kommuner, har socialarbejderne gennemgået en opkvalificering, så de har fået kompetence til at planlægge og gennemføre familierådslagninger. At ændre den traditionelle behandlingsmåde, og dens iboende, utilgittede klientgørelse, er bestemt ikke en mekanisk proces, men et udviklingsforløb, hvor igennem den professionelle (selv)bevidsthed afprøves og styrkes. I det perspektiv kan man sige, at såfremt familierådslagning udtrykker en kvalitetsbevidsthed i det sociale arbejde, må den være understøttet af en bevidsthedskvalitet hos socialarbejderen. For der er ikke tvivl om, at familierådslagningen vil skabe nye relationer mellem lokalcentret og beboerne, eller mere præcist, et forum, hvor begge sider er i stand til at bevare indflydelsen på deres egne områder, samtidig med at de øser af forskellige, men komplementære, kilder af viden og erfaringer (Lupton og Nixon, 1999:185).

PARTNERSKAB OG SOCIAL KAPITALDANNELSE

Sideløbende med at Taastrupgård Lokalcenter blev etableret, oprettede det Bolig-sociale Partnerskab en lokal arbejdsformidling, Jobexpres. Ideen til arbejdsformidlingen i nærmiljøet var oprindeligt fostret af Taastrupgårds boligrådgiver, der nu kunne se projektet virkeliggjort af det privat-offentlige partnerskab. Partnerskabet dækker tre almene boligområder, og er finansieret af midler fra Høje-Taastrup Kommune og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Sidstnævnte havde fået overdraget opgaven med de særlige modelområder, dvs. udvalgte byområder, hvor indsatsen skulle foregå i forlængelse af det oprindelige byudvalgsarbejde. Den øverste myndighed i partnerskabsorganisationen er repræsentantskabet, hvor der sidder et bredt udsnit af repræsentanter fra virksomheder, boligorganisationer og kommunen. I de enkelte boligområder er der nedsat lokale, selvstændige partnerskabsbestyrelser. Medlemmer-

ne af Taastrupgårds partnerskabsbestyrelse kommer fra Koberg, Post Danmark, ALD Automotive, Falck, AKB, afdelingsbestyrelsen og kommunen. Partnerskabsbestyrelsen har ansvaret for Jobexpres.

Jobexpres' kontor ligger i samme boligblok som lokalcentret, og projektets formål er at hjælpe jobsøgende og virksomheder. Projektlederen, der er indvandrer med marokkansk baggrund, råder over et netværk på over 100 virksomheder, hvortil Jobexpres rekrutterer nye medarbejdere. Udover ordinære jobs skaffer Jobexpres ledige beboere fra Taastrupgård i virksomhedspraktik, løntilskuds- og flexjobs. Der er opstået en slags partnerskab mellem Jobexpres og lokalcentret, i den forstand at de to parter har indgået en "joint venture" om at nedbringe arbejdsløsheden blandt beboerne. Resultatet af samarbejdet har vist sig ved et stort antal ledige beboere, som har fået tilknytning til arbejdsmarkedet på kort tid. I hvert enkelt tilfælde har lokalcentret visiteret vedkommende beboer til Jobexpres, og har foretaget en vurdering af, hvilke sociale forhold, der evt. forhindrede den arbejdsløse i at tage et job. Det daglige holdarbejde i boligområdet har medført en produktiv dialog om, hvordan beboeren bedst får arbejdsmarkedskontakt, og overvinder de barrierer, der måtte være. På mindre end et år har over 200 beboere, hvoraf ca. to tredjedele har anden etnisk herkomst end dansk, været igennem visitationsproceduren og har fået hjælp fra virksomhedskonsulenterne i Jobexpres (se tabellen):

I 17 tilfælde er beboeren sendt retur til sagsbehandleren, fordi der har været psykiske eller fysiske problemer, som har umuliggjort, at beboeren stod til rådighed for arbejdsmarkedet. 18 beboere indgår i midlertidig kommunal aktivering, mens 139 er kommet ud på en virksomhed, enten i ordinært arbejde eller i et praktik- eller løntilskudsforløb med henblik på fastansættelse. Syv beboere

har startet en uddannelse. Blandt bebyggelsens beboere under 18 år, har 30 unge fået fritidsjobs om eftermiddagen, så de ved siden af skolen kan tjene lommepenge og/eller bidrage til familiens økonomi. Kategorien Andet indeholder syge, gravide, fraflyttede mv.

Tallene sættes i relief af, at flere beboere i statistikken har forladt en mangeårig klientlivsform og nu har indledt en livsform som lønarbejdere. For nogle har overgangen været relativ let, og de har hurtigt fundet ind i rytmen og fællesskabet på arbejdspladsen. For andre har skiftet mellem de to livsformer krævet mange overvejelser og forsøg. På trods af de velkendte afværgemekanismer, som sygemeldinger, udeblivelser og ophør, er det faktisk ofte lykkedes at få beboeren i job.

Formidlingen af jobs har også en kønsbestemt dimension, f.eks. ved at gruppen af kvinder med anden etnisk baggrund end dansk har været underlagt specielle forhindringer, som bekræftede deres afhængighed af offentlig hjælp. Det kan dreje sig om pasning af børn, der ikke går i institution, krav om, at kvinderne skal servicere svigerforældrene eller en psykosomatisk reaktion på at skulle forlade hjemmet. Forhindringerne er i nogle kommuner blevet taget til indtægt for, at det er umuligt at bane vejen for indvandrerkvinder på arbejdsmarkedet (Dørge, 2004:2). Den formodning holder ikke stik,

TABEL: FORMIDLING AF JOBS TIL TAASTRUPGÅRDS BEBOERE, SEPTEMBER 2003 - JUNI 2004

Jobart	Antal beboere	Kvinder	Mænd
EUC (aktivering)	18	5	13
Fritidsjob	30	12	18
Job	71	29	42
Løntilskud	49	21	28
Retur til sagsbehandler	17	8	9
Uddannelse	7	4	3
Virksomhedspraktik	19	14	5
Andet	22	14	8
I alt	233	107	126

hvis vi ser på det statistiske materiale fra Taastrupgård. Hvis man tager de kønsbestemte barrierer i betragtning, er det signifikant at 107 kvinder, svarende til 46%, har taget del i jobformidlingen. En relativ stor andel af kvinderne, er kommet i ordinært job eller løntilskud på en virksomhed, og kun en mindre andel er endt i kommunal aktivering.

For at finde ud af, hvorfor det faktisk er lykkedes at få så mange ledige beboere i arbejde på så kort tid, er det vigtigt at afdække de objektive betingelser for jobskabelsen. En af betingelserne vedrører det samarbejde, der er opstået mellem Jobexpres og lokalcentret, en anden betingelse drejer sig om Jobexpres' effektive opgaveløsning, og det store virksomhedsnetværk der henvises til. Men resultaterne er endvidere fremkommet pga. relationer, der hverken er særligt synlige eller selvindlysende. Relationerne medvirker til at producere social kapital, forstået som

Summen af eksisterende eller potentielle ressourcer, den enkelte eller en gruppe har rådighed over i kraft af et netværk af stabile relationer, eller mere eller mindre officielt anerkendte "forbindelser"... (Bourdieu og Wacquant, 2001:105).

Lokalcentret og Jobexpres repræsenterer på hver sin måde brobyggende social kapital via institutionernes fokus på udviklingen af beboernes svage bånd (Hulgård, 2000:107-115), det være sig båndene til socialpolitikens sikringsydelser og hjælpemidler eller båndene til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet. Begge institutioner repræsenterer netværk, tillid og normer, de essentielle elementer i social kapital, der kan modvirke økonomisk og social sårbarhed ved at lette adgangen til forskellige velfærdstilbud og beskæftigelsestiltag (Field, 2003:44-70).

Det er akkurat inden for disse områder, at sårbare beboere i Taastrupgård, ikke besidder den samme sociale kapitalmængde, som det ville have været tilfældet, hvis adressen var en privatejet bolig i et bedre-stillet kvarter. I mere velstående samfundslag fremkommer den sociale kapital mestendels ved et specifikt forbrug af

penge, tid og kompetence i forbindelse med afholdelse af mondæne aftenselskaber eller forretningsmæssige frokostaftaler, hvor kontakter til erhvervslivet og uddannelsessystemet skabes og vedligeholdes. Formodningens bagvedliggende rationale er, lidt forsimplet, at folk, der kender hinanden fra universitetet eller handelshøjskolen, og som måske spiller golf sammen, også vil hjælpe hinanden på forskellige måder (Jæger et.al., 2003:121-132). At social kapital også er til stede i andre socialgrupper, og bruges til at lette adgangen til arbejdsmarkedet, viser sig ved, at to ud af tre jobsøgende, får arbejde gennem deres netværk, og ikke ved at besvare jobannoncer (Lehmann, 2004:5).

Eksistensen af sociale bånd, der kan bruges til at opnå fordele og tjenester på arbejdsmarkedet er mindre sandsynlige med den beboersammensætning, Taastrupgård har. Derfor er det heller ikke forventeligt, at man som beboer lever dør om dør med en indflydelsesrig nabo, der kan hjælpe med det økonomiske eller uddannelsesmæssige⁷. Min påstand om arbejdsmarkedsrelateret netværksfattigdom underbygges af økonomiske data fra Taastrupgård set i forhold til kommunens almene boligsektor. Sammenligningen viser, at 11% i boligområdet modtager dagpenge i forhold til det almene gennemsnit på 7%. I boligområdet modtager 16% kontanthjælp (aktiveringsydelse og løbende ydelse), mens det almene gennemsnit er 10%. (Boligsocial årsrapport, 2003). Man skal være opmærksom på, at tallene fra Taastrupgård sammenlignes med kommunens almene sektor. Indikationerne på svage bånd til arbejdsmarkedet bekræftes yderligere, hvis vi hæver os over det lokale niveau, og sammenligner den almene sektor med den privatejede sektor på landsplan. Hovedindtrykket af en sådan analyse er, at opdelingen af boligmarkedet er tiltaget:

Beboerne i de almene boliger har sammenlignet med det øvrige boligmarked fået en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, de har haft en ringere indkomstudvikling, de har betydelig lavere formuer, og de er langt mere afhængige

af de offentlige indkomstoverførsler (Boligselskabernes Landsforening, 2000:6).

Efter at have fået bekræftet den generelle tendens til økonomiske forskelle, og afledte forskelle i den sociale kapitalmængde, vil jeg nu vende tilbage til Taastrupgård. I en situation, hvor en forholdsvis stor andel af beboerne ikke har vundet fodfæste på arbejdsmarkedet afhjælper lokalcentret sociale problemer og gør beboerne arbejdsmarkedsparete, mens Jobexpres skaber kontakt til virksomhederne uden for bebyggelsen. På hver sin måde fungerer institutionerne som katalysator for social og økonomisk integration.

Men det er lige så vigtigt at huske, at relationerne mellem institution og beboer, uanset om det drejer sig om lokalcentret eller Jobexpres, også inkluderer nogle mentale strukturer, såsom tillid og normer, hvilket er afgørende for udmøntningen af den sociale kapital. Det er således nødvendigt at understrege, at udviklingen af beboernes svage bånd har været baseret på gensidig respekt, ikke omklamring, eftergiveness eller medlidenhed, men netop den respekt der fremkommer, når en beboer anerkendes af sine omgivelser for, at hun tager vare på sig selv og bruger sine evner og færdigheder.

I Jobexpres sammenkædes respekten med målet om selvforsørgelse, hvilket kan fortolkes som en tilskyndelse til generaliseret udveksling mellem arbejdsindsats og lønindkomst; i modsætning til det indskrænkede bytteforhold mellem offentlig "gavegivning" og passiv forsørgelse. Med et forsæt om ikke at gøre tingene sværere end de er, har Jobexpres valgt en simpel opskrift:

De job, vi finder, er som oftest i servicebranchen, f.eks. rengøring og i detailhandlen, hvor der er mangel på arbejdskraft. Det er lavtlønnede jobs. Men se på beboerne herude. De fleste af dem har ingen uddannelse, de har ingenting. Så hvad er alternativet til at gå rundt på et projekt eller en sprogskole i en årrække? Så kan man ligeså godt komme ud og i gang på en arbejdsplads, og måske få

supplerende danskundervisning. Vi bruger faktisk megen tid på at forklare mulighederne i tilbudet. Man skal se på, hvad tilbudet åbner af muligheder i ens liv (Ahmed Nihrane, leder af Jobexpres, interview, 2004).

Ved hjælp af den almenforståelige holdning har Jobexpres taget målgruppens situation alvorligt, og har skabt muligheder ved at se på beboernes ressourcer frem for problemer. Erkendelsen af at der er tale om beboere uden nævneværdig uddannelse, hvilket bekræfter deres position nederst i det industrielle hierarki, har ikke ført til opgiveness. Det har snarere ført til personlige samtaler og tilpasning af jobtilbud, hvorved fastlåsningen i bistandens afsavnsøkonomi er blevet erstattet af forventningen om det udbytte lønarbejdet afkaster.

Jobexpres har været i stand til at indfri beboernes forventninger ved at tilbyde en vifte af ufaglærte jobs igennem virksomhedsnetværket. Den lokale indsats har været i stand til at knytte ledige beboere til virksomheder, der ligger uden for boligområdet, hvilket selvsagt har befordret stærkere bånd udadtil. Derudover viser beskæftigelsesindsatsen, at den kommunale satsning på at opbygge social kapital – tydeliggjort ved lokalcentrets forsøg på at skabe sammenhængskraft i boligområdet – har større effekt, hvis det sker i samarbejde med et privat-offentligt partnerskab, som Jobexpres, der parallelt igangsætter en økonomisk udvikling.

KONKLUSION

Lokalcentrets konvertering af de boligsociale ledetråde, helhedsorientering, partnerskab og beboerinddragelse, har produceret nye organisations- og samarbejdsformer i Taastrupgård. Ved hjælp af helhedsorienteret administration er forvaltningen blevet tilpasset den måde beboerne bor på, hvilket bl.a. markeres med en sagsstamme fordelt på nabolag, husstandsregistrering af familierne og flerfaglig sagsbehandling. I netværksstyringen deles ansvar og beslutninger med boligområdets parter. Sam-

arbejdets fælles mængde projektnormer og interesser har frigjort flere ressourcer i opgaveløsningen end den kommunale forvaltning vil have haft som enkeltstående aktør. Beboerinddragelse i det sociale arbejde er afprøvet i forbindelse med familierådslagning, hvor beboerne får øget autonomi ved at formulere valgmuligheder og tage beslutninger sammen med den udvidede familie og socialarbejderen. Interaktionen mellem lokalcentret og den privat-offentlige arbejdsformidling, Jobexpres, har resulteret i en styrkelse af de sårbare beboergruppers svage bånd, konkret ved at netværk, normer og tillid orienteres mod arbejdsmarkedet og omdannes til regulær lønindkomst. De beboere der har oplevet denne kursændring, forstået i ordets dobbelte betydning, som både retnings- og værdibestemt, har dybest set forbedret deres økonomiske forhold samtidig med at indflydelsen på egne livsvilkår er steget.

Lokalcentret repræsenterer en decentral forvaltningspraksis, som drager nytte af samarbejdet med boligområdets aktører. Omvendt har bebyggelsen fået serviceydelserne tættere på, og har fået tilført ressourcer i kraft af lokalcentret. Udvekslingsrelationerne taler for en prioritering af lokalsamfundets fællesskab, forudsat at selvforståelsen på begge sider bygger på parathed til fornyelse og villighed til at indgå i et forpligtende samarbejde. Med andre ord forudsætter det sociale arbejde en kommunal organisationskultur, der er lydhør over for det omkringliggende boligområde og de forskellige praksisformer og identiteter det repræsenterer. Hvis samspillet lykkes, vil det være en boligsocial gevinst, for hvis vi går ud fra, at Taastrupgård forbliver et tilbagevendende debateme, vil boligområdet denne gang vende tilbage som et sted, hvor der foregår nye, spændende socialpolitiske tiltag – et sted, hvor den sociale temperaturmåler viser positive udsving. Hvorvidt sådanne udsving bliver en realitet afhænger af flere eksterne og interne faktorer, ikke mindst de beboer- og medarbejderstrategier, der ikke er beskrevet her, men som får stor betydning for projektets gennemførelse.

Sammenfattende kan jeg notere, at selv-

om lokalcentret endnu kun kan betragtes som en træningsbane, hvor der skal eksperimenteres videre med institutionernes service i nærmiljøet, giver resultaterne grund til at antage, at det institutionelle nærvær danner modpol til de ghettolignende forhold, der kunne opstå, hvis kommunen foretog en tilbagetrækning.

Litteratur

- Andersen, Hans Skifter, 1999, *Byudvalgets indsats 1993-98*, Sammenfattende evaluering, SBI-Rapport, Hørsholm: Statens Byggeforskningsinstitut.
- Andersen, John, Anne-Marie Tyroll Beck, Catharina Juul Kristensen og Jørgen Elm Larsen, 2003, *Empowerment i storbyens rum*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Boligselskabernes Landsforening, 2000, *Analyser af situationen på boligmarkedet*, København: Interprint.
- Boligsocial årsrapport*, 2003, Høje-Taastrup Kommune: Kommune trykkeriet.
- Bourdieu, Pierre, og Loïc J.D. Wacquant, 2001, *Refleksiv sociologi – mål og midler*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, Pierre, 1998, *Den maskuline dominans*, København: Tiderne Skifter.
- Bourdieu, Pierre, 1997, *Af praktiske grunde*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Donzelot, Jacques, og Philippe Estebe, 1998, *Staten som igangsætter – et essay om bypolitik*, i Anni Greve (Red.), 1998, *Sociologien om velfærd*, Roskilde: Roskilde Universitets Forlag.
- Dørge, Henrik, 2004, *Kulturkløften på jobmarkedet, i Weekendavisen*.
- Ejrnæs, Morten, Jens Guldager, Finn Kenneth Hansen, Henning Hansen, Carsten Jørgensen og Filip Kruse, 2002, *Sociologi og socialt arbejde*, København: Danmarks Forvaltningshøjskoles Forlag.
- Field, John, *Social Capital*, London and New York: Routledge.
- Gamst, Birthe, 1997, *Frivilligt socialt arbejde i lokalsamfundet*, i Ejrnæs, Morten, Birthe Gamst, Tove Laursen og Lars Uggerhøj, *Socialt Miljøarbejde*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Giddens, Anthony, 1995, *Politics, Sociology and Social Theory*, Cambridge: Polity Press.
- Glerup, Jens, 2001, *Helhed og demokrati i byomdannelsen, i Arkitekten 20-2001*, København: Arkitektens Forlag.
- Hassell, Trish, 1996, *Family Group Conferences with Young Offenders in New Zealand*, i Joe Hudson, Allison Morris, Gabrielle Maxwell and Burt Galaway, 1996, *Family Group Conferences*, Australia: The Federation Press.
- Heywood, Andrew, 1997, *Politics*, London: Macmillan Foundations.
- Hulgård, Lars, *Socialpolitik som en investering i samfundets sociale kapital, i Socialpolitik som investering*, Socialpolitisk redegørelse, 2000, København: Socialministeriet.

- Jørgensen, Per Schultz, 1999, Familieliv – i børnefamilien, i Lars Dencik og Per Schultz Jørgensen (red.), 1999, *Børn og familie i det postmoderne samfund*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Jæger, Mads Meier, Martin D. Munk og Niels Ploug, 2003, *Ulighed og livsforløb*, København: Socialforskningsinstituttet.
- Larsen, Solfrid Mellemstrand, 2002, Fra ekspert til partnerskab, i *Demokratisering af det sociale arbejde*, rapport fra nordisk konference om familierådslagning, 15.-16. marts, 2002 i København, Projekt familierådslagning i Danmark, Jytte Faureholm og Lis Brønholm.
- Lehmann, Christian, 2004, Dit netværk gør dig stærkere, *Magisterbladet*, nr. 12, 6. august.
- Lupton, Carol, og Paul Nixon, 1999, *Empowering Practice*, UK: Polity Press.
- Munk, Asger, 2001, Kvarterløft – nu og i fremtiden, i *Arkitekten 20-2001*, København: Arkitektens Forlag.
- Nihrane, Ahmed, 2004, *interview*, Vejledningstjenestens nyhedsbrev nr. 18, 2004, www.vejledningstjenesten.dk.
- Rasmussen, Bo Morthorst, og Thomas Haldbo Hansen, *En beslutningsmodel med meget mere – en undersøgelse af "Det danske forsøg med Familierådslagning"*, UFC Børn og Familier, Aabenraa.
- Sehested, Karina, 2002, *Netværksstyring i byer*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Sennett, Richard, 2003, *Respekt i en verden af ulighed*, Danmark: Forlaget Hovedland.
- Skytte, Marianne, 2001, *Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Wacquant, Loïc, J.D., 1997 Marginalitet i storbyerne i det kommende årtusind, *Social Kritik*, 52-53/97.

Noter

1. Jeg vil gerne takke Lene Langhoff, socialdirektør, Anders Bak, borgmester, Stig Bo Kristensen, boligrådgiver, og Finn Larsen, ejendomsleder, for at have bidraget med konstruktiv kritik og forslag til artiklen.
2. Taastrupgård kan ikke betegnes som en egentlig ghetto, da bebyggelsens koncentration af problemer, hverken kan sammenlignes med forholdene i amerikanske storbyer eller franske udkantsområder eller stammer fra en institutionel, racemæssig adskillelse af Taastrupgårds beboere fra andre af kommunens borgere. Problemerkarakteren skal snarere søges i de sociale og økonomiske forandringer, som sårbare socialgrupper i boligområdet har gennemgået, herunder større etnisk forskellighed koblet med en mere eller mindre permanent ledighed (Wacquant, 1997:40-49).
3. I løbet af Taastrupgårds levetid har AKB gennemført flere helhedsorienterede renoveringer og indsatser for at forbedre bebyggelsens fysiske og sociale rammer. Boligselskabet har ligeledes ansat en socialarbejder til at varetage beboernes interesser over for den kommunale forvaltning og andre myndigheder. Udover advokatrollen varetager socialarbejderen aktiviteter som sommerferieture, beboerarrangementer etc.
4. Jeg bruger betegnelsen socialarbejder som fællesnævner for alle Lokalcentrets medarbejdere, det være sig sagsbehandlere, administrative medarbejdere og sundhedsplejersker.
5. Selvom Lokalcentret har forsøgt at gøre op med den fagspecifikke arbejdsdeling, er der stadig brug for at kunne trække på specialistfunktioner på Rådhuset. Det drejer sig f.eks. om specialister i handicappede børn, specialister i arbejdsprøvning, team med specialviden om tvangsfjernelser osv.
6. Marianne Skytte, der er lektor ved Den Sociale Højskole i København, anser det for relevant at igangsætte forsøg med familierådslagning blandt minoritetsfamilier. Forsøgene vil betyde, at der bliver indhøstet nye erfaringer i det sociale arbejde, hvilket muligvis også kan bevirke at: "vi i majoritetssamfundet ville få øjnene op for hidtil ubrugte og ikke-værdsatte ressourcer i minoritetssamfundet" (Skytte, 2001:83).
7. Det er velkendt at nogle af de indflydelsesrige beboere i Taastrupgård er pizzeria-ejere. Uden at ville stemple hele gruppen, kan man sige, at enkelte af disse selvstændige næringsdrivende har været villige til at skaffe sort arbejde i restaurationsbranchen. Analytisk henviser dette aspekt til en af den sociale kapitalers skyggesider, hvorigennem netværket, i dette tilfælde naboskabet, bruges til akkumulere ulovlige ansættelses- og arbejdsforhold.

Søren W. Nielsen er centerchef og ph.d.